

תואר ראשון תואר שני הכשרת אקדמאים מכינות רפואה משלימה הסמכה בספורט תיירות ופנאי אתגרי תעודה והשתלמויות

מה אנו אמורים ללמד בהדרכת רכיבה

טעות ? חוסר ידע ? בורות ? במו ידינו אנו נותנים יד לתאונה פוטנציאלית. אין אנו מתמקדים בלימוד התכנים ההכרחיים לרכיבה אלא איך להראות יותר טוב ברכיבתנו.

הנושא הקריטי ביותר בעולם הרכיבה לטעמי הוא: מה נלמד רוכב מתחיל ורוכב בינוני- בקורס מדריכי רכיבה על סוסים.

דעתי בנושא ידועה: הפירמידה הפוכה בטעות, אנו מלמדים רוכבים ברמה בינונית ומטה לרכוב רכיבה בסגנון תחרותי זה או אחר, במקום ללמד את בסיס הפירמידה: קודם: את טכניקות היסוד לרכיבה. ב"רוכבים ברמה בינונית ומטה" כוונתי היא מרוכבים מתחילים ועד רוכבים בעלי ניסיון של 3-4 שנות רכיבה במחזורים יחסית קבועים של שעה שעתיים בשבוע. כמובן שישנו אלמנט אינדיבידואלי ואין כאן הגדרות מדויקות.

מובן ואף רצוי שרוכב שירצה להתפתח לכיוון תחרותי זה או אחר ברכיבה אירופאית או ברכיבה מערבית, בבקשה... ושיבורך על נכונותו להתמקצע באחד המקצועות התחרותיים. אך התפתחות זו אוי לה אם תבוא כתחליף ללימוד הרכיבה הבסיסי החיוני כל כך לבטיחותו.

טכניקות הרכיבה המודגמות בתחרויות (והנלמדות בקורס מדריכי רכיבה על סוסים) אינן נותנות מענה לצרכים האמיתיים של הרוכב הלא תחרותי, ואפילו עלולות להזיק, כפי שאפרט בהמשך, לרוכב הרוצה ללמוד היטב את אמנות הרכיבה להנאתו ובטיחותו. טכניקות רכיבה התחרותיות (למשל בריינינג, פלז'ר, קאטינג או דרסאג'), מתאימות רק לרוכבים המתמחים או משתתפים בתחרויות המסוימות האלו.

רוכב שלומד ממדריך רכיבה אירופאית ("אינגליש") ילמד את בסיס הרכיבה האנגלית אירופאית. למשל בדרסאג': ילמד כיצד לערוך את הסוס בעזרת המושכות הישיבה והרגליים, כדי שיהיה "אליינד" בלעז, (ערוך בצורה סימטרית), בביצוע התרגיל המבוקש. לצורך זה ילמד התלמיד אחיזה במגע רצוף, שימוש בהיגוי בעזרת הסאפורט-ריין, (המושכה החיצונית שמבצעת וורסיה אחרת של הנק ריינינג). ומיקום רגליים ייחודי לסגנון זה.

בצורה דומה, גם רוכב שלומד ממדריך שהוסמך כמדריך רכיבה מערבית – ("ווסטרן") בקורס מדריכי רכיבה על סוסים, גם הוא ירכב במגרש, "ישען" (ישירות או בעקיפין) על גבולותיו וילמד רכיבה המתבססת על היגוי ב"נק ריינינג" עם מושכות רפויות (לרוב ביד אחת ולפעמים גם בשתי ידיים). גם כאן מיקומי הרגליים והידיים מכווננים כדי לשמור על הסוס "ערוך" (אליינד). אין כלל שימוש במשיכה ישירה של אחת מהמושכות.

הדגש בתחרויות הסגנון ברכיבה אירופאית וברכיבה מערבית הוא, להציג במגרש התחרויות, תמונה יפה לעיני של התרגיל המבוקש שם יש שני מרכיבים עיקריים הקובעים את הצלחת המתחרה בתבנית המבוקשת: * "לייט קין" בלעז (שימוש ברמז עדין לאותות לסוס את שאנו מבקשים) בשילוב עם * "ריזיסטנט – פרי" בלעז (חוסר התנגדותו של הסוס לרמז העדין וביצוע המבוקש).

כל המרכיבים שהוזכרו, אינם יכולים להתקיים כשמדובר ברכיבה על סוס ברמת אילוף בינונית, עם רוכב ברמת רכיבה בינונית על מגוון הבעיות ופסיפס המקרים העומדים בדרכו במגרש ובעיקר בשטח(שחורג מהתחום המעבדתי על החול בין גדרות מגרש התחרויות). כשהסוס "נתקע." (עומד ומסרב לזוז, הולך לאחור במקום לפניו), או כאשר הוא בלחץ, או מושך/פורץ קדימה (פלייט) כאשר מאיים על סוסים סמוכים אליו (פייט) או מאותת על כוונת באקינג, או רירינג (התרוממות על שתי רגליים אחוריות) או כאשר קופא במקומו (פריז), ומסרב לנוע במסלול המבוקש. כשיש מול הסוס מעבר בעייתי, מים, בוך, עליה ירידה, שיפועי צד, או כל מעבר עם תשתית שונה מהחול המעבדתי במגרש, כשהסוס מראה משיכה לאורוה, משיכה לעדר, ובכל הזדמנות מושך את ידי הרוכב שמנסה לבקש מסלול אחר, כשהסוס חסר תגובה מלוטשת לבקשת האצה ובעיקר האטה במקצב המבוקש והרשימה עוד ארוכה (כפי שרובינו מכירים מהחיים היומיומיים בעולם הסוסים).

לכל המצבים שתוארו, המהווים את ההתמודדויות האמיתיות הניצבות בפני רוכב בינוני על סוס ברמת אילוף בינונית. אין שום תשובה בטכניקות ההיגוי התחרותיות ברכיבה אירופאית וברכיבה מערבית. איני טוען שלא צריך ללמד רכיבה בתחילה במגרש בעל גבולות תחומים, טענתי היא שצריך ללמד את הראוי והחיוני והחשוב לתלמיד כדי לתת לו "ארגז-כלים" רלוונטי וחיוני להתמודדות עם הנקרה בדרכו ברכיבה, ולא כלים לא רלוונטיים העוסקים ברובם בנראות בפני שופט בביצוע תרגיל מבוקש, או בליטוש כזה או אחר של הכנת הסוס לביצוע תרגיל מסוים.

הטכניקות שאותן צריך והכרחי ללמד (גם בקורס מדריכי רכיבה על סוסים) לדעתי להתמודדויות עם המצבים שהזכרתי לדאבוני לא מועברות לתלמידים בצורה מספקת וזאת כי הן שונות ומנוגדות לטכניקות הרכיבה התחרותיות.

בנוגע לבטיחות, ברוב המקרים שהזכרתי דבר חיוני הוא לפקוד על כתפי הסוס לנוע אחרי ראשו. ברמות אלו אין טעם להתייחסות לנראות האגן של הסוס בסיבוב.

טכניקת ההיגוי הלא ישיר: ה"נק ריינינג", דואגת לעריכת הסוס התחרותי בהיגוי בצורה שתהא יפה לעיין ומכך, בצורה מובהקת ואבסורדית, דווקא מונע סיבוב חריף ונדרש של הראש ותנועה מבוקשת של הכתפיים אחריו. לכן בשום אופן לא מתאים להימצא ב"ארגז הכלים" המדובר

אם נחשוב רגע על כל המצבים ברכיבה על סוס לחוץ. כאן השימוש במושכה הישירה ("דיירקט ריין") חשוב ביותר, כמו גם בקשתנו (בעזרת רגלנו החיצונית) מכתפיו של הסוס לנוע אחרי ראשו. בשום אופן לא נשתמש במושכה לא ישירה ("סאפורט – ריין") ולא נשתמש ב"נק ריינינג" ביד אחת או בשתי ידיים גם יחד להיגוי.

לצער, רובינו לא מלמדים בדרך הנדרשת כדי ליצר רוכבים אמיתיים. אנו מלמדים אותם להראות יפה ולא את הכלים החיוניים לשמירה על חייהם!

במדינתנו (ולדאבוני יש לכך עוד דוגמאות לא מעטות בעולם) אם אמא אחת תבחר לשלוח את ילדה לחוות "ווסטרן" (עם מדריך ריינינג, פלז'ר, טרייל – קלאס או מקצועות רבים אחרים) הילד ילמד רכיבה בדרך מסוימת אחת – המוגבלת רק לסגנון זה, המכונה "ווסטרן" (סגנון רכיבה מערבי). ילדה ככל הנראה, לא יקבל את "ארגז הכלים" המתאים למצבי ההתמודדות במצבים שהוזכרו למעלה החיוני כל כך לבטיחותו.

אם אותה האם, תשלח את ילדה ללמוד בחווה שנייה הנמצאת בצד השני של הרחוב, היא תמצא את ילדה לומד צורת ישיבה של "דרסאג" (מקצוע הסגנון המרכזי ברכיבה אירופאית), עם טכניקת רכיבה, אחיזה, היגוי, שפת גוף אופייניים, ומוגבלת רק לסגנון זה. גם כאן, ילדה לא יקבל את "ארגז הכלים" הדרוש לו באמת להתמודדות עם המצבים השונים שיקרו בדרכו...סביר יותר להניח שהוא ילמד במקום זה טכניקות רכיבה אחרות למטרת הצגה עתידית יפה לעיין של תבניות של התחום התחרותי הנ"ל.

איני מזלזל חלילה בטכניקות הרכיבה על כל סגנונותיהם השונים, המותאמות לתחרויות השונות הרוכבים ברובד העליון, המקצועי ביותר בתחום התחרותי אותו בחר. רוכבים רבים בתחום זה מגיעים להישגים מעוררי התפעלות, וראויים לחיקוי של רוכבים שעניינם בתחום התחרותי המסוים הזה מכל הרבדים. אבל לא הם התשובה והמודל ללימוד וחיקוי של עיקרי הרכיבה לרוכב המתחיל, הבינוני, וגם לפעמים של הרוכב המתקדם על סוס ברמת אילוף בינונית המתמודד עם הבעיות שהוזכרו למעלה.

אני יכול להוסיף עוד אין ספור דוגמאות מחזקות למה שכתבתי, אבל בואו נתמודד עם העובדות: רובן המוחלט של התאונות, או כמעט תאונות, לא נעשה במסגרת התחרותית (למרות שיכולות להיות גם כאלו...). בעשר שנים האחרונות, קרו אלפי מקרים של "כמעט תאונה" שאנו מחויבים ללמוד מהם, ועשרות רבות של תאונות קטלניות פציעות קשות ומקרה מוות אחד לשנתיים שלוש בממוצע.

כמעט 100% מהמקרים מדובר על סוס ברמת אילוף בינונית עם רוכב בינוני.

בצורה אבסורדית, לרוכב מיומן על סוס המיומן ברמה תחרותית, המאולף היטב למבוקש ממנו באותה תחרות, הרבה יותר קל להתמודד על סוסו, ועם המבוקש בתחרות, מאשר לרוכב ברמה בינונית ומטה על סוס מאולף ברמה בינונית ומטה.

דווקא ברמות הפגיעות כל כך הרוכבים נאלצים להתמודד עם המקרים הקשים יותר ללא הכשרה מתאימה של המדריכים התחרותיים, החסרים לרוב ידע מינימאלי בתחומים שהוזכרו, ברכיבה הלא תחרותית.

ברור לי שיש שעושים חיל ולא כנאמר פה. אבל מחווייתי האישית מגמת הזרם הכללי היא - שבשנה השנייה או שלישית, כבר סופגים רוב הרוכבים המתחילים והבינוניים חשיפה רק לסגנון תחרותי אחד (ווסטרן או רכיבה אירופאית) ועובדים על פי דוגמאות תחרותיות "יפות" מקובלות שאינן קשורות ברובן למציאות חיינו ולצרכינו כרוכבים.

אל לנו לייצר מדריכי רכיבה אירופאית (ב קורס מדריכי רכיבה על סוסים) – "אינגליש" ומדריכי רכיבה מערבית – "ווסטרן". יש לבטל עיוות זה, ולהסמיך רק "מדריכי רכיבה". אלו ילמדו את תרבות ספורט הרכיבה, על כל מרכיבה. מי שכן יוסמך כמדריך רכיבה אירופאית - אינגליש או כמדריך ווסטרן, יעסוק רק בתחום התחרותי המוגבל למטרותיו. אלה יוכלו ללמד רוכבים שעברו את הכשרתם הכללית והבסיסית החיונית כל כך אצל מדריך כללי.

אני למדתי את האמת הזו בלא מעט ייסורים משטויות שעשיתי וגופי המצולק מעיד על כך. מאז שהפנמתי אמת זו – חיי כרוכב הפכו בטוחים לאין שיעור.

יש כאן קידוש של סטיגמות קיימות ואף אחד לא מעז לומר או להצביע אז כן אני מעיז ואומר: המלך הוא עירום. אנו מלמדים את הדברים הלא נכונים, בטכניקות הלא נכונות ובמקומות הלא נכונים. אנו מסכנים את תלמידינו. לא כל מה שמודפס, כתוב אנגלית ובא מחו"ל – מקודש.

זאת דעתי בנושא. אם בכל זאת עדיין לא השתכנעתם, אז גם זה או. קיי...

זו האמת שלי...אורי פלג.

נכתב ע"י אורי פלג, מרכז קורס מדריכי רכיבה על סוסים במכללה האקדמית ב**וינגייט**.